

Павловська Є.О.

аспірант кафедри фінансів

ДВНЗ «Українська академія банківської справи

Національного банку України»

м. Суми, Україна

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Існуючі боргові проблеми держави потребують вдосконалення боргової політики України та побудови дієвої системи управління державним боргом. В Україні не існує чітко сформульованої політики управління державним боргом, тобто дана політика взагалі неефективна, не дає змогу швидко, ефективно та оперативно втручатись у вирішення актуальних проблем фінансової системи. Використання різних методів управління заборгованістю у країнах постсоціалістичного табору зазвичай не завжди скеровувалась на вирішення комплексного завдання соціально-економічного розвитку, а першочергове направлене на вирішення поточних проблем у сфері державних фінансів. Але навіть здійснені запозичення на ринку держаних цінних паперів не забезпечили соціально-економічного розвитку країні, а навіть являються фактором дестабілізації всіх секторів фінансового ринку. Основними напрямками управління державним боргом є: пошук надійних джерел для виплат боргу та раціональне використання зовнішніх запозичень [1].

Під системою управління державним боргом необхідно розуміти сукупність заходів, що направлені державою на визначення необхідності, умов залучення, обслуговування та погашення державних позик з метою забезпечення суспільних інтересів, ознак не порушуючи економічної безпеки держави.

Перший елемент системи — суб'єкти управління державного боргу. Суб'єктами виступають органи, організації, установи, на які відповідно до чинного законодавства покладено зобов'язання з управління державним боргом. Об'єктом управління виступає структура термінів обігу різноманітних боргових зобов'язань. Об'єкт регулювання включає в себе такі

елементи: структуру термінів обігу різних боргових зобов'язань, тобто держава частково або повністю реструктуризує свою заборгованість; структуру кредиторів; величину сукупного державного боргу [2].

Мета управління державним боргом полягає у використанні державних позик як інструмента покращення стратегічного розвитку економіки, визначає необхідність фінансування державних програм з метою прискореними темпами економічного зростання, покращення інвестиційного забезпечення в державі, покриття тимчасових розривів між доходами і видатками держави у поточній перспективі.

Управління розміщенням запозичених коштів є головним елементом усієї системи управління боргом держави. Вивчаючи польський досвід управління державним боргом, можна дещо застосувати в управлінні державним боргом України, враховуючи сьогоденні реалії нашої країни. Цікавим для нашої держави буде те, що стратегією управління державним боргом визначено пріоритетні цілі боргової політики. Цілі управління заборгованістю, полягають в наступному: «фіскально орієнтований debtmanagement», реструктурування зовнішньої заборгованості відповідно до цілей економічної політики, антициклічна концепція «debtmanagement».

У рамках управління зовнішнім боргом повинна проводитись робота щодо диверсифікації джерел залучення коштів, мінімізації вартості позик, виявлення та нейтралізації можливих ризиків.

Головною метою управління ризиками та диверсифікації є підбір оптимального портфелю боргових зобов'язань в якому повинні переважати запозичення на довгостроковій основі та по мінімальних відсоткових ставках.

Експерти провідних боргових агенцій рекомендують борговим менеджерам у різних країнах світу поєднувати традиційний аналіз CAR з інструментарієм стрес-тестів, який враховує особливості макроекономічного середовища, фінансової системи і боргових процесів у відповідній країні. Стрес-тестування є методом оцінки чутливості фінансової позиції уряду, обсягу боргових зобов'язань держави та розміру боргових виплат до впливу

«виняткових, але правдоподібних» потрясінь.

За “Керівними принципами управління суверенними ризиками і високим рівнем державного боргу” органи, відповідальні за управління державним боргом, повинні ідентифікувати основні джерела ризиків, на вплив яких наражаються суверенні баланси. Тому невід’ємним елементом системи управління ризиками у сфері державного боргу мають бути аналіз і моніторинг макроекономічних ризиків, які впливають на стан державних фінансів і боргову спроможність уряду. Такі ризики можуть вимірюватися за допомогою показників реального сектору, платіжного балансу, грошово-кредитної сфери і державного бюджету.

Стрес-тести динаміки державного боргу в рамках макроекономічних сценаріїв мають поєднати перспективні макроекономічні прогнози з оцінкою чутливості державного боргу (його загального обсягу, структурних складових, боргових виплат) до вірогідних потрясінь у економіці й фінансовій сфері.

Існує декілька видів забезпечення системи управління державним боргом: інформаційне забезпечення, технічне забезпечення, кадрове та нормативно-правове забезпечення.

Існує декілька видів забезпечення системи управління державним боргом: інформаційне забезпечення, технічне забезпечення, кадрове та нормативно-правове забезпечення.

На сучасному етапі Україна, як і більшість розвинених країн, і країн, що розвиваються, використовує зовнішні та внутрішні запозичення для фінансування бюджетного дефіциту. Це призводить до виникнення тенденції постійного зростання абсолютної суми державного боргу. У зв'язку з цим нагальним є питання забезпечення користувачів повною та достовірною інформацією про стан і складові державного боргу.

Подібним вирішенням в Україні стала Інформаційно-аналітична система «Управління державним боргом». Вона розроблена для підтримки прийняття рішень в галузі управління державним боргом, пов'язаними з ним бюджетними ресурсами та макроекономічного прогнозування.

Зазначені цілі досягаються шляхом повної інформаційної підтримки планування та обліку державного боргу, контролю витрачання запозичених коштів, виконання платежів з обслуговування і погашення державного боргу, розрахунку фактичних і планових показників державного бюджету, а також розрахунку й аналізу фактичних і прогнозних боргових показників [4].

Кожній державі необхідно обирати боргову стратегію, направлену на стабільне економічне зростання, забезпечення необхідним темпів приросту ВВП та забезпечення повної зайнятості, забезпечення фінансування соціальних програм, залучення необхідних обсягів іноземних інвестицій, стримування інфляційних процесів. Відповідно, дана стратегія потребує від держави системного підходу, для того щоб визначити багатоплановий характер управління державною заборгованістю. Мистецтво управління полягає у виборі найефективнішого методу для швидкого та якісного виконання управлінських завдань.

Література

1. International Monetary Fund. Managing Sovereign debt and Debt Markets through a Crisis – Practical Insights and Policy Lessons / Prepared by the Monetary and Capital markets Department/ - April 18, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.imf.org>
2. Симоненко В. Проблемы государственного долга в контексте финансовой безопасности Украины / Зб. «Глобалізація інвестиційних процесів та фінансова безпека України». К., 2004. – С. 24.
3. Бондарук Т. Г. Механізм управління та обслуговування державного боргу // Фінанси України – 2003. - № 4. – С. 82-87.
4. Информационно-аналитическая система "Управление государственным долгом" [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <<http://iqusion.com/uk/component/content/article/307-derjborg>>.

Павловська, Є.О. Система управління державним боргом [Текст] / Є.О. Павловська // Міжнародна науково-практична конференція «Економіка, фінанси та бізнес: проблеми та перспективи розвитку» (25–26 жовтня 2013 р.) : у 2-х ч. - Сімферополь : НО «Economics», 2013, Ч. 2. – С. 43–44.